

OPEN BRIEF AAN DE VOORZITTER VAN DE OVB OVER DIPLAD, REGSOL EN DPA

Pierre Thiriar

Jubel.be, 7 december 2020.

Waarover gaat het?

Geachte voorzitter,

Ik dank u zeer voor de aandacht die u hebt besteed aan mijn opiniestukken van begin vorige maand op LinkedIn met betrekking tot DIPLAD, REGSOL en DPA. Ik heb enorm op prijs gesteld dat de zogenaamde *factcheck* van de OVB en [uw opiniestuk van vrijdag 13 november 2020](#), mijn standpunt onder de aandacht van advocaten heeft gebracht. Ik heb begin november immers niets anders geschreven dan wat ik reeds meermaals eerder had gepubliceerd in de afgelopen jaren. Deze problematiek zal, hoop ik, nu eindelijk de plaats die zij in onze samenleving verdient, krijgen en zal niet meer weg te slaan zijn uit de agenda van de minister van Justitie, het College van Hoven en Rechtbanken, het College van het Openbaar Ministerie en de Hoge Raad voor de Justitie.

U hebt het in uw opiniestuk van 13 november 2020 over een banvloek tegen de advocatuur, maar ik neem u dat niet kwalijk, omdat u weet dat dat niet waar is en dat deze holle retoriek vermoedelijk ingegeven is door het communicatiebureau dat de OVB sinds kort bijstaat. Eenieder die mij ooit heeft ontmoet, weet dat mijn respect voor advocaten immens is en dat mijn respect voor de advocatuur – als fundamenteel instituut binnen ons rechtsbestel – onvoorwaardelijk is. Waar wij van mening verschillen, met alle respect voor uw visie, is dat ik ervan overtuigd ben dat een advocaat altijd – weliswaar binnen een strikt deontologisch kader – een particulier belang benaarstigt, dat van zijn cliënt. Ik meen dat het onrecht aandoet aan de fundamentele opdracht van de advocaat, wanneer men van hem een behoeder van het algemeen belang wil maken.

Ik lijst hierna beknopt de kernpunten van mijn betoog op, om u niet te verplichten om mij tot op het einde te lezen indien u dat niet wenst.

1. De burger moet noodgedwongen uiterst gevoelige en privacy gebonden gegevens toevertrouwen aan het rechterlijk apparaat in het kader van een gerechtelijke procedure. Het rechterlijk apparaat heeft een wettelijke en maatschappelijke plicht om uiterst zorgvuldig om te springen met deze data en mag die onder geen enkel beding

aan het beheer van een privé-actor overlaten. Geen enkele privé-actor! Of het nu gaat om Google, Microsoft, Facebook, Amazon, Apple, de gerechtsdeurwaarders of Diplad doet in het geheel niets ter zake. De data die noodgedwongen worden toevertrouwd aan de openbare instelling Justitie moeten door Justitie beheerd worden.

2. Een vzw of stichting streeft zoals een vennootschap winst na. Het onderscheidend criterium is dat een vzw of stichting de winst terug investeert in de rechtspersoon zelf met het oog op de realisatie van het doel dat zij zich heeft vooropgesteld. Een vennootschap daarentegen streeft ernaar en moet de winst uitkeren of reserveren ten behoeve van haar vennoten. Een vennootschap kan ook niet uit vrijgevigheid handelen. Het feit dat de OVB en de OBFV ervoor gekozen hebben om niet de vzw of stichting Diplad op te richten maar wel de cvba Diplad, betekent derhalve dat profijt maken voor de vennoten ingebakken is in de gekozen vennootschapsvorm. Dat Diplad eigen profijt ten behoeve van haar vennoten nastreeft, is op zich prima. Elke advocatenassociatie heeft hetzelfde doel, winst maken voor de vennoten, en daar is absoluut niets mis mee. Problematisch wordt het wanneer een deel van de openbare dienstverlening aan die vennootschap wordt toevertrouwd en dan nog met een monopolie op die dienstverlening.

3. Het is van algemene bekendheid dat Diplad financieel niet in de allerbeste papieren verkeert en dat de periode waarin het gebruik van DPA krachtens een onwettig KB verplicht werd gesteld voor advocaten, heeft aangetoond dat DPA als zuiver doorgeefluik van conclusies en stukken niet rendabel genoeg is om de financiële put te dichten. Enige oplossing voor Diplad om profijt te maken, bestaat erin de goudmijn aan data waarop zij zit, te ontginnen.

4. Het vorige kabinet Justitie heeft een doorgeefluikfunctie naar en van e-Deposit uitbesteed aan een private onderneming, Diplad, aan wie bovendien een monopolie positie werd verleend, met flagrante miskenning van de wetgeving inzake openbare aanbestedingen, die nochtans strafrechtelijk gesanctioneerd is.

5. De digitale autosnelweg naar Justitie werd gebouwd door Justitie en wordt door Justitie en de griffies beheerd. Het enige wat Diplad heeft gedaan is een private tolbaarel op die digitale autosnelweg plaatsen. Het cynisme werd hierbij ten top

gedreven doordat het tot stand brengen van de connectie tussen e-Deposit en DPA ter hoogte van 600.000 euro werd gefinancierd door het departement Justitie zelf.

6. De certificatie van de toegang tot e-Deposit gebeurt via de elektronische identiteitskaart. Nota bene, op deze identiteitskaart kan (mits voorlegging van de nodige bewijsstukken) de kwaliteit van advocaat worden opgenomen. Er is dan ook geen enkele noodzaak aan een afzonderlijke advocatenkaart. De advocatenkaart werkt ook niet autonoom, aangezien de advocatenkaart wordt gelinkt aan de identiteitskaart en de authenticatie nog altijd finaal via de identiteitskaart van de betrokken advocaat gebeurt. Eigenlijk is de advocatenkaart niets anders dan een kostelijke en nutteloze extra laag vernis boven op de elektronische identiteitskaart.

7. In het procesrecht kan iedereen stukken en conclusies neerleggen, een advocaat, haar of zijn secretaresse, haar of zijn bode of zo nodig zelfs de poetshulp van het kantoor. Er bestaat dan ook geen enkele juridische grondslag om de toegang tot e-Deposit voor te behouden aan een advocaat of om te controleren dat e-Deposit wel degelijk door een betrokken advocaat werd gebruikt.

8. De veiligheid van de informaticatransactie met e-Deposit wordt gewaarborgd door e-Deposit zelf en het gebruik van de elektronische identiteitskaart. De tussenschakel van DPA heeft geen enkele toegevoegde meerwaarde voor e-Deposit. Bovendien, telkens wanneer ik een transactie doe op internet, bijvoorbeeld een online aankoop met mijn creditkaart, betaal ik enkele eurocenten voor de certificatie. Ver onder het tarief dat DPA aanrekent voor beweerdte gelijkaardige diensten. De monopolistische tarieven die voor het gebruik van DPA worden aangerekend, werden niet bepaald op basis van de toegevoegde waarde van de beweerdte dienst, maar wel in functie van de financiële kater van Diplad. Kostprijs die wordt afgewenteld op de rechtzoekende en fungeert als een bijkomende financiële drempel voor de toegang tot Justitie.

Geachte voorzitter, zie hier de kernpunten van mijn betoog. U hebt ons in uw opiniestuk van 13 november 2020 teruggenomen naar 2016, maar voor een goed begrip van de problematiek moeten we echter minstens tot 2013 en eigenlijk nog vroeger terugkeren in de tijd.

Wat ging eraan vooraf?

Gezien de diverse – ook lovenswaardige- pogingen om een goed functionerend eenvormig informatica-systeem voor de rechterlijke orde te creëren niet lukten, onder meer het Phenix-project, staken enkele informatici van de FOD Justitie en de griffies de koppen bijeen en ontwikkelden een visie, bottom-up, met een agile aanpak. Dit wil zeggen onmiddellijk opleverbare componenten die centraal functioneren, en aangesproken (kunnen) worden via al de bestaande applicaties van de rechterlijke orde en dus dienstig kunnen zijn voor alle rechtbanken en hoven.

Zo werden in 2013 en in 2014 de VAJA en e-Deposit componenten gemaakt.

Ter herinnering, VAJA functioneert sedert 1 januari 2014 probleemloos bij alle hoven van beroep en arbeidshoven van België en e-Deposit sedert februari 2015. De advocaten die arresten van de hoven per mail ontvangen, enkele minuten na de uitspraak, zullen er niet rouwig om zijn.

Inmiddels werkt e-Deposit bij alle rechtbanken en hoven van België, maar de ontwikkeling van een web-portaal dat ervoor had kunnen zorgen dat VAJA ook binnen alle rechtbanken van België gebruikt kon worden, werd begin 2018 stilgelegd door het kabinet van Koen Geens. Hoewel Koen Geens hierover werd gehoord door het parlement, heeft hij nooit een inhoudelijke reden hiervoor gegeven. Wij vermoeden dan ook dat VAJA werd stilgelegd omdat MaCH niet met VAJA kan communiceren en dat dit de rampzaligheid van de beleidskeuze van het kabinet Geens voor MaCH aan het licht zou hebben gebracht.

De centrale componenten VAJA en e-Deposit werden ontwikkeld door de FOD Justitie, op computers van de FOD Justitie en onder toezicht van de eigen informatici van de FOD Justitie. De totale kostprijs ervan is slechts een fractie van de 8.500.000 euro die voor de ontwikkeling van DPA betaald zouden zijn.

Ter herinnering, Diplad is opgericht op 19 december 2014, dus toen VAJA al een jaar functioneerde en e-Deposit klaar was en in februari 2015 van start ging. Bovendien werd er op 8 oktober 2015 aan de OVB, o.m. aan Johan Van Driessche en de stafhouders van Gent en Oudenaarde, in het hof van beroep Gent een uitgebreide

demo en toelichting gegeven over e-Deposit en VAJA, en de visie van de rechterlijke orde voor de toekomst.

Ter info, de werking van e-Deposit en VAJA en de visie inzake de centrale componenten werd eveneens op 9 februari 2015 met een demo uitvoerig toegelicht in het hof van beroep Antwerpen aan Karel Tobback, de adviseur ICT van het kabinet Geens. Minister Geens persoonlijk kreeg op 20 mei 2015, dus kort na zijn aantreden, eenzelfde demo en uiteenzetting.

Toch is Diplad nadien overgegaan tot de ontwikkeling van DPA, waarvoor de OVB en OBFSG middels achterstelde leningen zich borg zouden hebben gesteld voor 8.500.000 euro.

De OVB verwijst steeds naar het "*Samenwerkingsprotocol*" van 22 juni 2016 tussen de FOD Justitie en de juridische beroepen inzake informatisering. Reeds herhaaldelijk werd erop gewezen dat er bij dat protocol enkele toch niet helemaal onbelangrijke actoren van justitie ontbraken, m.n. de rechters en raadsheren, het openbaar ministerie en de griffiers... Niemand had het immers nodig gevonden om het College van Hoven en Rechtbanken, het College van het Openbaar Ministerie en de Raad van de Hoofdgriffiers ervan op de hoogte te brengen, laat staan erbij te betrekken. Hoewel de OVB en de OBFSG maar al te goed weten dat de rechterlijke orde niet wordt vertegenwoordigd door de FOD Justitie, gaan zij daarvan uit dat de rechterlijke orde gebonden zou zijn door dit samenwerkingsprotocol.

Wat zijn de argumenten van de OVB?

Als eerste argument voert de OVB aan dat DPA noodzakelijk zou zijn voor de authenticatie van de neerlegger.

De authenticatie van degene die de neerlegging doet via e-Deposit is nochtans onbetwistbaar, want die gebeurt met de e-ID, en is dus even veilig als een elektronische handtekening. Het staat vast wie de neerlegging deed. De hoedanigheid van de neerlegger als advocaat kan perfect gecontroleerd worden door e-Deposit. Daarvoor is er geen DPA nodig. Wat ontbrak was een elektronisch tableau van de advocaten (art. 434/1 Ger.W.). Ik neem aan dat de ontwikkeling van een dergelijke

authentieke bron (database) geen 8.500.000 euro kost. In elk geval is het logisch dat de advocatuur zelf betaalt voor een dergelijke database, die wettelijk verplicht is, en dat de ontwikkelingskost niet wordt afgewenteld op de gebruikers van e-Deposit. In ieder geval levert DPA geen meerwaarde of substantiële bijdrage tot het elektronisch gerechtelijk dossier. De bewering dat de advocatuur met DPA Justitie te hulp is geschoten en kosten voorschiet voor Justitie, is in strijd met de werkelijkheid.

Tweede argument waarmee Diplad schermt is het feit dat de neergelegde stukken eveneens aan de andere partijen worden meegedeeld. Ook dat is een service die niet ten laste van Justitie kan worden gelegd. Maar er is meer. Mits de ontwikkeling van de centrale component e-Reference (die de gegevens bevat van wie in een dossier betrokken is en in welke hoedanigheid, evenals hun toegangsrechten), waarvan de analyse klaar is, zou het vrij eenvoudig zijn om bij elke neerlegging automatisch een bericht naar de andere partijen die recht hebben op die info, te zenden. Die zouden dan, voor zover zij de nodige toegangsrechten hebben, dit kunnen consulteren en opladen uit het elektronisch dossier via het internet. Dat zou dan een dienst aan de advocatuur zijn, gefinancierd door de FOD Justitie. Onnodig eraan te herinneren dat ook de ontwikkeling van e-Reference om niet nader gemotiveerde redenen stop werd gezet door het kabinet Geens.

In elk geval is de bewering dat de advocatuur met DPA de kosten voorgeschoten heeft voor de armlastige FOD Justitie, pertinent niet waar.

De waarheid is dat DPA opgezet is als een verdienmodel, naar het voorbeeld van de elektronische beslagberichten. Bovendien biedt DPA de mogelijkheid om de data die via Diplad naar Justitie worden verzonden, of andersom, af te romen en nadien te commercialiseren.

De verplichting die Koen Geens onwettig heeft opgelegd aan de advocaten om DPA te gebruiken, werd terecht door de Raad van State vernietigd, wegens gebrek aan wettelijke basis, zoals onmiddellijk aangeklaagd door onder anderen ondergetekende.

De bewering dat de balie REGSOL heeft ontwikkeld, snijdt evenmin hout. REGSOL werd ontwikkeld door HoWest (Hogeschool West-Vlaanderen), is nadien als FailManager bij de firma Aginco terecht gekomen en wordt nu uitgebaat door Diplad. Het verhaal is

genoegzaam bekend bij de stafhouders van het rechtsgebied Gent. Zelfs al zou aangenomen worden dat Diplad noemenswaardige investeringen zou gemaakt hebben voor REGSOL, blijft het onaanvaardbaar dat de gegevens van de faillissementsdossiers nu berusten bij deze vennootschap en niet op de griffies van de ondernemingsrechtbanken. De enige correcte wijze om dit op te lossen is REGSOL onder het beheer en controle van de rechterlijke orde te brengen en Diplad te vergoeden voor de (bewezen) kosten die zij eraan besteed zou hebben.

Partijen die in een gerechtelijke procedure betrokken worden, zijn er dikwijls toe gehouden zeer delicate informatie of stukken voor te leggen (bv: medische dossiers, info over misbruik of incest, financiële info, bedrijfsgeheimen, enz.). Partijen mogen erop vertrouwen dat die gegevens met het nodige respect en zorg voor de privacy behandeld worden door de magistraten en griffiers, en niet op straat belanden, nog minder in een databank waarop een zoekrobot, AI, LA en ML kan losgelaten worden.

Het is de plicht van de rechterlijke orde om te waken over de wijze waarop die info aan ons wordt overgemaakt. Want als partijen verplicht worden hun argumentatie en bewijsstukken via een extern kanaal, m.n. een commerciële vennootschap (Diplad of een andere, doet er niet toe) aan ons over te maken, dienen wij ons toch wel zorgen te maken over het eventueel misbruik dat van die gegevens kan gemaakt worden, onder meer het afschuimen of afromen van de data.

DPA stelt in haar eigen communicatie: "Alle ontvangen en verzonden documenten worden **bewaard en zijn raadpleegbaar** in de DPA-Box" (DPA-Box die beheerd wordt door Kleos, dus door Wolters Kluwer?), dus ook deze bestemd voor, en ontvangen van, de rechtbanken. Nochtans heeft de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA) in haar advies van 5 september 2018 uitdrukkelijk gesteld: "Zij (i.e. de beroepsorganisaties die optreden als verwerkers) **mogen in geen enkel geval de documenten bewaren die door hun toedoen werden doorgezonden aan de informaticasystemen van Justitie.**"

Ook daar knelt dus het schoentje. Want weten de cliënten van de advocaten wel dat hun – mogelijk zeer vertrouwelijke – gegevens niet alleen worden overgemaakt aan de rechtbank, maar ook nog eens bewaard worden in een databank, beheerd door een commerciële vennootschap? En welke waarborgen zijn er met betrekking tot de

personeelsleden en externe consultants die er toegang toe hebben? Dit onafgezien van de risico's van hacking. Wat staat er met betrekking tot de data opgenomen in de overeenkomsten die Diplad met de licentiehouders van de gebruikte software en met Kleos heeft afgesloten?

Besluit

Omwille van het vertrouwen dat de rechtzoekende noodgedwongen moet stellen in de rechterlijke orde, ervaar ik het als mijn deontologische plicht om deze pijnpunten aan te kaarten. Door deze bezorgdheid te uiten, keer ik mij helemaal niet tegen de advocatuur, wel integendeel. In geen geval zou het afwentelen van de kosten voor de informatisering van Justitie op een beroepsgroep aanvaardbaar kunnen zijn in een democratische rechtstaat. De essentiële taken van Justitie moeten door de overheid zelf uitgevoerd worden en kunnen niet toevertrouwd worden aan derden onder het voorwendsel dat die overheid armlastig is.

Zoals in alles wat ik schrijf, vertolk ik enkel mijn eigen mening en vertegenwoordig ik noch de rechterlijke orde, noch enige instantie of groepering. Ik hoop echt dat ik hierover niets meer moet schrijven, maar dat de burgers, het parlement, de minister van Justitie en de diverse actoren van justitie dit debat dringend en grondig voeren.

Pierre Thiriar

De auteur is raadsheer in het hof van beroep te Antwerpen en praktijkassistent gerechtelijk recht aan de Universiteit Antwerpen. Hij schrijft deze open brief in eigen naam zonder daarbij enige instantie te vertegenwoordigen.